

**ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ
САМОСТІЙНИХ РОБІТ
з навчальної дисципліни
«Українська мова (професіного спрямування)»
для студентів ЕКОНОМІЧНИХ спеціальностей
заочної форми навчання
НТУ «ХП» 1 курс**

Мета курсу – ознайомити студентів з особливостями фахової мови; навчити студентів укладати наукові праці й оформлювати ділові папери сучасною українською літературною мовою; поглибити знання про основні поняття термінознавства, види та особливості традиційного й комп'ютерного перекладання; закріпити навички перекладання й редагування фахових текстів українською мовою; сприяти ефективному оволодінню студентами фаховою українською мовою, нормами сучасної української літературної мови.

Програма курсу передбачає оволодіння технологією роботи з сучасним науковим текстом і діловими паперами, яке досягається виконанням завдань з таких питань:

1. Правила оформлення наукових праць. Узагальнення і згортання інформації наукового джерела до рівня плану. Реферування й анотування наукових джерел.
2. Предмет та основні категорії термінознавства. Будова термінів, способи творення нових термінів, вимоги до термінів.
3. Перекладання науково-технічних текстів. Поняття «перекладання» і «переклад». Способи перекладання загальноживаних слів і термінів у науково-технічному тексті. Редагування науково-технічних текстів.
4. Основи діловодства. Правила оформлення поширених ділових паперів.

Вимоги до контрольної роботи

Усі завдання контрольної роботи виконуються на папері формату А 4 у друкованому або електронному вигляді.

Програму курсу становлять усі завдання десяти варіантів контрольної роботи. Номер варіанта контрольної роботи студента визначається за останньою цифрою номера залікової книжки (від 0 до 9).

У кожному варіанті наявні теоретичні й практичні завдання.

Завдання 1-3 спрямовані на перевірку знань і вмінь ефективного опрацювання наукового тексту, виділення головної й додаткової інформації, укладання рефератів і анотацій, згортання інформації до рівня плану.

Завдання 4-7 передбачають перевірку знань студентів з термінознавства й перекладознавства, умінь користуватися фаховими термінами, перекладати й редагувати наукові тексти.

Завдання 8-9 передбачають перевірку знань правил укладання документів, умінь оформлювати ділові папери.

Вимоги до іспиту

Опанувавши теоретичний матеріал курсу й успішно виконавши контрольну роботу, студенти складають іспит, до якого входять:

- 1) аналіз контрольної роботи студента;
- 2) білети з теоретичними питаннями і практичними завданнями з тем «Правила складання наукових праць і ділових паперів», «Термінознавство», «Перекладання науково-технічного тексту».

Рекомендована література

1. Методичні вказівки до практичних занять та самостійних робіт з дисципліни «Українська мова» для студентів і курсантів 1-го курсу технічних спеціальностей «Культура усного професійно-ділового спілкування» / уклад. Снігурова І.І., Писарська Н.В., Белова К.В., Дяченко О.В. – Харків: НТУ «ХП», 2020. – 45 с. <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/47281>

2. Методичні вказівки до практичних занять та самостійних робіт з навчальної дисципліни «Українська мова для курсантів та студентів 1-го курсу «Наукова комунікація як складник фахової діяльності» / уклад. Белова К.В., Писарська Н.В., Снігурова І.І., Дяченко О.В. – Харків: НТУ «ХП», 2020. – 30 с. <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/47443>

3. Методичні вказівки до самостійної роботи з навчальної дисципліни «Українська мова» для студентів 1-го курсу нефілологічних спеціальностей та курсантів ВІТВ «Правила укладання ділових паперів» / уклад. Снігурова І.І., Писарська Н.В., Белова К.В., Дяченко О.В. – Харків: НТУ «ХП», 2020. – 33 с. <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/47280>

4. Белова К.В. Українська мова за професійним спрямуванням для військовослужбовців: навчальний посібник / К. В. Белова, І. І. Снігурова, О. В. Дяченко, Н. В. Писарська. – Харків : НТУ «ХП», 2021. – 161 с. <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/53145>

5. Українська мова професійного спрямування: метод. вказівки до самостійної роботи з дисципліни "Українська мова" (професійного спрямування) : для студентів 1-го курсу Навч.-наук. ін-ту механіч. інженерії та транспорту / уклад.: К. В. Белова, В. В. Субботіна, Н. В. Писарська ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : Форт, 2022. – 45 с. " [Електронний ресурс]

<http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/57033>

6. Методичні рекомендації до самостійної роботи з курсу "Українська мова": для студентів комп'ютерних спеціальностей / уклад.: С. М. Чернявська, О.М. Кринець, М.П. Заверющенко, М.Ю. Лухіна, Г.І. Сабадир. – Харків, 2022. – 40 с. [Електронний ресурс]

<http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/57551>

7. Методичні рекомендації до самостійної роботи з курсу "Українська мова": для студентів електроенергетичних спеціальностей / уклад.: С. М. Чернявська, О.М. Кринець, М.Ю. Лухіна, М.П. Заверющенко, Г.І. Сабадир. – Харків: НТУ «ХПІ», 2022. – 44 с. [Електронний ресурс]

<http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/57550>

8. Методичні вказівки з курсу «Українська мова (професійного спрямування)» для студентів спеціальності 162 «Біотехнології та біоінженерія» / Укл.: С. М. Чернявська, О. М. Кринець, О. Є. Немерцова, О. В. Дяченко, Близнюк О. М., Масалітіна Н. Ю. – Харків: НТУ «ХПІ», 2022. – 38 с. [Електронний ресурс]

<http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/60446>

9. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Українська мова (професійного спрямування)» для студентів комп'ютерних спеціальностей / Укл. : В. А. Сухоруков, О. В. Шокуров, О. В. Дяченко – Х. : НТУ «ХПІ», 2023. – 50 с. [Електронний ресурс]

<https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/64492>

10. Методичні рекомендації до самостійної роботи з дисципліни «Українська мова» для студентів хімічних спеціальностей. Ч. I / Уклад.: Л. Я. Терещенко, С. М. Чернявська, С. А. Лещенко. – Харків: НТУ «ХПІ», 2023. – 23 с. [Електронний ресурс]

<https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/64496>

11. Методичні рекомендації до самостійної роботи з курсу «Українська мова» для студентів економічних спеціальностей / уклад. О.М. Кринець, М.Ю. Лухіна, А.М. Гомон. – Харків : НТУ «ХПІ», 2023. – 40 с. [Електронний ресурс] <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/64486>

12. Методичні вказівки до самостійної роботи з навчальної дисципліни «Українська мова» (професійного спрямування) для студентів 1-го курсу спеціальності 132 «Матеріалознавство» / Уклад.: В. В. Субботіна, Н. В. Писарська. – Харків: НТУ «ХПІ», 2023. – 44 с. [Електронний ресурс]

<https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/64519>

13. Методична розробка до самостійної роботи з дисципліни «Українська мова» для студентів спеціальності «Фінанси і кредит» / Уклад.:

Л. Я. Терещенко, А.М. Гомон. – Харків : НТУ «ХПІ», 2023. – 24 с.
[Електронний ресурс] <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/69077>

14. Методичні вказівки з курсу «Українська мова (професійного спрямування)» для здобувачів І (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальностей «Психологія, соціологія, соціальна робота, фізична культура і спорт» / Укл.: С. М. Чернявська, Т. О. Солодовник, О. Є. Немерцова. – Харків : НТУ «ХПІ», 2024. – 49 с.

<https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/75823>

15. Методичні вказівки з курсу «Українська мова (професійного спрямування)» для здобувачів І (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 161 «Хімічні технології та інженерія» / уклад.

Д.В. Мірошніченко, О.М. Кринець, М.Ю. Лухіна. – Харків : НТУ «ХПІ», 2024. – 41 с. <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/75824>

16. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Українська мова» для студентів хімічних спеціальностей. Частина II / Уклад. : Л. Я. Терещенко, С. М. Чернявська, В. А. Сухоруков. – Харків : НТУ «ХПІ», 2024. – 22 с. <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/81412>

Варіант 0

Завдання 1. Назвіть відомості, які розміщуються в бібліографічному описі наукових джерел (книг, статей). Наведіть приклади бібліографічних описів.

Завдання 2. Опрацюйте поданий уривок з наукової статті. «Згорніть» інформацію, подану в уривку, до рівня: а) питального речення; б) називного речення; в) тези; г) стислого конспекту; д) інформативного реферату.

Позабалансовий звіт – рахунки, які використовують для обліку цінностей, а також документів і доручень, що не належать до активів і пасивів банків. На позабалансовий звіт зараховують резервні фонди грошових білетів і монет; строкові зобов'язання щодо позичених грошей; розрахункові документи, узяті банком інкасо та забезпечення кредиту під розрахункові документи, які в дорозі; бланки суворої звітності; дозвіл на випуск в обіг грошових знаків; акредитиви до сплати тощо. Позабалансові звіти в балансі банків розміщуються після підсумків за балансовим рахунком. За ними ведеться такий облік: прибуток, видаток, залишок.

Завдання 3. Самостійно оберіть текст за фахом обсягом 300 слів, який повинен бути завершеним за змістом. Складіть за цим текстом три види плану (питальний, тезовий, називний), анотацію та інформативний реферат. Додайте до контрольної роботи оригінал тексту.

Завдання 4. *Опишіть формальну структуру терміна.*

Завдання 5. *Відредагуйте речення. Запишіть правильні варіанти.*

1. Комарову М. І. переведено на посаду старшої наукової співробітниці відділу наукової інформації.

2. По нашим підрахункам, пожежа завдала збитків для підприємства на 2 мільярда гривень.

3. Прийшовши на роботу, мені слід перевірити справність пристроїв.

4. З усіх других питань рішення приймаються простою більшістю голосів, котрі беруть участь у зборах акціонерного товариства.

5. Сьогодні в біосфері домінуюче значення відіграє людина.

Завдання 6. *Поясніть поняття «мовне посередництво», «переклад», «перекладання», «мета перекладання», «мета перекладу».*

Завдання 7. *Відредагуйте текст.*

Аккредитив призначається для розрахунків тільки з одним поставщиком. Порядок розрахунку і термін дії аккредитива визначається в договорі між поставщиком і покупцем (платником), причому обов'язково вказуються найменування банку платника, повний перелік і точна характеристика документів, наданих поставщиком для одержання засобів по аккредитиві, і спосіб його використання, терміни представлення документів після відвантаження матеріальних ресурсів.

Завдання 8. *Поясніть основні поняття діловодства (документ, реквізит, формуляр, бланк).*

Завдання 9. *Складіть заяву щодо приймання на роботу до фірми «Мрія».*

Варіант 1

Завдання 1. *Що таке анотація? Яка мета анотування наукових джерел? Які види анотацій виділяють? Наведіть приклади анотацій.*

Завдання 2. *Опрацюйте поданий уривок з наукової статті. «Згорніть» інформацію, подану в уривку, до рівня: а) питального речення; б) називного речення; в) тези; г) стислого конспекту; д) інформативного реферату.*

Платіжний баланс – таблиця, відомість, що відбиває рух коштів у вигляді платежів із країни в країну. Платіжний баланс характеризує співвідношення сум платежів, зроблених країною за кордоном протягом

певного періоду, і сум платежів, що надійшли в країну протягом того самого періоду. Платіжний баланс, у якому надходження коштів перевищують їх витрати, називають активним, а в протилежному випадку – пасивним. Частиною платіжного балансу є баланс із поточних операцій (зокрема торговий баланс, що включає сальдо експорту й імпорту товарів, баланс «невидимих» поточних операцій, що складається з чистого експорту послуг, доходів від інвестицій, перекладів) і баланс руху капіталу (відображає відтік капіталу з країни і приплив капіталу в країну).

Завдання 3. Самостійно оберіть текст за фахом обсягом 300 слів, який повинен бути завершеним за змістом. Складіть за цим текстом три види плану (питальний, тезовий, називний), анотацію та інформативний реферат. Додайте до контрольної роботи оригінал тексту.

Завдання 4. Дайте визначення поняття «термінологізація». Як відбувається цей процес? Наведіть приклади термінів, утворених таким шляхом.

Завдання 5. Відредагуйте речення. Запишіть правильні варіанти.

1. Члени бригади на слідуючій неділі мають виконати важливе завдання.
2. Цей тезис не протирічить раніше затвердженому рішенню.
3. Офіс обладнаний оргтехнікою, яку придбали в розстрочку.
4. Цю роботу виконано згідно плану.
5. Повідомляємо, що не можемо скористатися Вашою пропозицією, так як зазначена Вами ціна вища, чим у наявних у нас пропозиціях інших фірм.

Завдання 6. опишіть види перекладу.

Завдання 7. Відредагуйте текст.

У загальній сумі витрат на виробництво продукції промислових підприємств вартість матеріалів складає 75%. Питома вага матеріалів у витратах на виробництво по окремим підотраслям чорної металургії складає більше середньої величини, за винятком гірничодобувної підотрасли, де він значно нижче середньої величини в галузі. На цьому металургійному комбінаті питома вага складає приблизно 79%. Роль матеріалів дуже велика, вона зростає абсолютно в міру зростання обсягів виробництва продукції і відносно – у міру зростання продуктивності праці.

Завдання 8. Схарактеризуйте типи ділових паперів (класифікація документів).

Завдання 9. Напишіть автобіографію.

Варіант 2

Завдання 1. *Опишіть, з яких частин складається анотація книги і яку інформацію містять ці частини.*

Завдання 2. *Опрацюйте поданий уривок з наукової статті. «Згорніть» інформацію, подану в уривку, до рівня: а) питального речення; б) називного речення; в) тези; г) стислого конспекту; д) інформативного реферату.*

Національний дохід – обчислена в грошовому вираженні вартість створеного в країні протягом року сукупного продукту, що є доходом, принесеним усіма факторами виробництва (землею, працею, капіталом, підприємництвом). Національний дохід країни дорівнює валовому національному продукту за винятком амортизаційних відрахувань (зношування основних засобів) і непрямих податків. З іншого боку, національний дохід можна визначати як суму всіх доходів за рік у вигляді заробітної плати, промислового й торгового прибутку, відсотка на вкладені капітал і земельну ренту. Національний дохід – це один із найважливіших узагальнювальних показників економічного розвитку країни.

Завдання 3. *Самостійно оберіть текст за фахом обсягом 300 слів, який повинен бути завершеним за змістом. Складіть за цим текстом три види плану (питальний, тезовий, називний), анотацію та інформативний реферат. Додайте до контрольної роботи оригінал тексту.*

Завдання 4. *Окрім термінів, фахівці користуються номенклатурними знаками (номенами) і професіоналізмами. Схарактеризуйте ці групи лексичних одиниць. Наведіть приклади.*

Завдання 5. *Відредагуйте речення. Запишіть правильні варіанти.*

1. Двадцять два студентів виступили на науковій студентській конференції із цікавими доповідями.

2. Я дуже вдячній моїй науковій керівниці за допомогу в роботі.

3. Читаючи роман П. Загребельного «Диво», перед моїми очима постає як живий легендарний зодчий Софії Київської.

4. Завдяки запізненню на роботу я отримав зауваження.

5. Наш внештатний кореспондент передав нове повідомлення.

Завдання 6. *Що таке лексичні паралелі? Опишіть їх види. Наведіть приклади.*

Завдання 7. *Відредагуйте текст.*

Ціна матеріальних ресурсів – одне з істотних умов договору. Ціна визначається угодою партнерів і вказується або в договорі, або в специфікації;

можливе узгодження ціни в протоколі, що є частиною договору. При встановлені ціни враховуються особливості постачання. Якщо передбачається поставка матеріальних ресурсів на склад покупця, то в ціну договору повинні бути включені транспортні витрати і витрати на страхування вантажу. Коли передбачається поставка продукції зі складу продавця, то ціна договору враховує тільки її вартість.

Завдання 8. Назвіть правила оформлення основних реквізитів документів (адресат, назва виду документа, заголовок, текст, дата, підпис, печатка).

Завдання 9. Напишіть пояснювальну записку про запізнення на заняття.

Варіант 3

Завдання 1. Укажіть вимоги до оформлення анотацій (мова, стиль, обсяг, мовні кліше).

Завдання 2. Опрацюйте поданий уривок з наукової статті. «Згорніть» інформацію, подану в уривку, до рівня: а) питального речення; б) називного речення; в) тези; г) стислого конспекту; д) інформативного реферату.

Основні фонди – сукупність засобів праці, що діють протягом тривалого періоду. Основні фонди (основний капітал) характеризують рівень розвитку продуктивних сил, є матеріальною основою організаційно-технологічних процесів. Основні фонди поділяють на виробничі й невиробничі. Виробничі основні фонди функціонують у сфері матеріального виробництва й переносять свою вартість на виготовлюваний продукт частинами, у міру їхнього зношування протягом декількох кругообігів. До них належать виробничі споруди, силові й робочі машини, вимірювальні й регулювальні прилади, транспортні засоби, інструмент, робоча та продуктивна худоба та інше. Невиробничі основні фонди функціонують у невиробничій сфері. До них належать будівлі, споруди та інші об'єкти тривалого користування, які задовольняють культурно-побутові потреби колективів підприємств та організацій, а також основні фонди житлово-комунального господарства, охорони здоров'я, освіти, науки тощо.

Завдання 3. Самостійно оберіть текст за фахом обсягом 300 слів, який повинен бути завершеним за змістом. Складіть за цим текстом три види

плану (питальний, тезовий, називний), анотацію та інформативний реферат. Додайте до контрольної роботи оригінал тексту.

Завдання 4. *Наведіть визначення понять «термінознавство», «термін», «дефініція», «терміноелемент».*

Завдання 5. *Відредагуйте речення. Запишіть правильні варіанти.*

1. Необхідно створити й узяти участь у роботі групи взаємодопомоги.

2. Контроль за виконанням наказу доручено заступниці директорки Лісній О. О.

3. Визначивши внутрішню будову тіла, стали зрозумілими їх властивості.

4. З усіх других питань рішення приймаються простою більшістю голосів, котрі беруть участь у зборах акціонерного товариства.

5. Металургія – одна з ведучих галузей української промисловості.

Завдання 6. *Назвіть види перекладацьких трансформацій. Коли такі трансформації застосовують? Наведіть приклади.*

Завдання 7. *Відредагуйте текст.*

При організації хазяйських зв'язків велике значення має правильний вибір постачальника. Вибір постачальника споживачами здійснюється в тому випадку, коли немає монополізму серед постачальників. Правильний вибір постачальників в умовах ринку – справа дуже складна, і помилка тут може дорого стояти підприємству. При інших рівних умовах переважніше скористатися послугами місцевих постачальників. Вибір постачальників необхідно почати з аналізу матеріальних потреб підприємства і можливості задовольнити їх на ринку. Після вивчення ринку потрібно скласти специфікацію на необхідні види матеріальних ресурсів. Специфікація повинна вмикати найменування і характеристику матеріалів, вимоги до них.

Завдання 8. *Що таке заява? Назвіть її основні реквізити й вимоги до оформлення.*

Завдання 9. *Напишіть резюме.*

Варіант 4

Завдання 1. Поясніть, що таке реферат, якою є мета реферування, які є види рефератів.

Завдання 2. Опрацюйте поданий уривок з наукової статті. «Згорніть» інформацію, подану в уривку, до рівня: а) питального речення; б) називного речення; в) тези; г) стислого конспекту; д) інформативного реферату.

Показники економічні – величини, критерії, вимірники, що дають змогу судити про стан економіки світу, країни, регіону, підприємства, родини і зміни цього стану, про економічний розвиток, підйом або спад. Розрізняють кількісні та якісні економічні показники, а також одиничні та групові (агреговані, синтетичні, зведені, узагальнені). Саме слово «показник» говорить про те, що він показує стан економічної системи, економічного об'єкту. Залежно від сфери застосування економічні показники поділяються на аналітичні, прогнозні, планові, розрахункові, звітні, статистичні (застосовувані в статистиці).

Завдання 3. Самостійно оберіть текст за фахом обсягом 300 слів, який повинен бути завершеним за змістом. Складіть за цим текстом три види плану (питальний, тезовий, називний), анотацію та інформативний реферат. Додайте до контрольної роботи оригінал тексту.

Завдання 4. Дайте визначення поняття «термінологізація» і «детермінологізація». Як і чому відбуваються ці процеси? Наведіть приклади термінів, утворених шляхом термінологізації.

Завдання 5. Відредагуйте речення. Запишіть правильні варіанти.

1. Ця пропозиція не складатиме виключення.
2. Вельми дякую Вас, що Ви все-таки погодились на ділову зустріч, бо вона являється визначною для нашого співтовариства.
3. Відпочиваючи в пансіонаті, мені подобалося їздити на екскурсії.
4. Причиною аварії на підприємстві стала безпечність наладникаелектронщика, який вчасно не помітив тривожних знаків на контролюючій панелі.
5. У наш час широкого поширення набули смартфони.

Завдання 6. Поясніть, що таке лексикографія, термінографія, словник, мікроструктура словника.

Завдання 7. Відредагуйте текст.

У комерційній діяльності підприємств застосовуються договори постачання і договори закупівлі-продажу. Купівля-продаж відрізняється від постачання тим, що, по-перше, товари здаються покупцю та година ж по висновку договору, а у випадку постачання – через визначений термін. По-друге, тим, що предметом купівлі-продажу є визначений товар, що існує і належить підприємству-продавцю в момент висновку договору, предметом же постачання може бути товар, обумовлений тільки в момент договору тільки кількістю і якістю або взагалі це не виготовлений.

Завдання 8. *Що таке автобіографія? Назвіть її основні реквізити й вимоги до оформлення.*

Завдання 9. *Напишіть заяву про прийняття на роботу.*

Варіант 5

Завдання 1. *Поясніть, що таке анотація. Які складові частини вона має? Яку інформацію містять ці частини?*

Завдання 2. *Опрацюйте поданий уривок з наукової статті. «Згорніть» інформацію, подану в уривку, до рівня: а) питального речення; б) називного речення; в) тези; г) стислого конспекту; д) інформативного реферату.*

Ліцензія – дозвіл, що видається патентовласником (ліцензіаром) іншій юридичній або фізичній особі (ліцензіату) на комерційне використання винаходу, який захищено патентом, на визначений строк та за певну винагороду. Право власності на винахід залишається за ліцензіаром. Надання ліцензії регулюється ліцензійною угодою між ліцензіатом і ліцензіаром. Об'єктами ліцензії можуть бути права на використання винаходу, технічних знань, товарних знаків тощо. Торгівля ліцензіями є основною формою обміну науково-технічними знаннями для їх комерційного використання. Розрізняють три види ліцензій – невиключна звичайна, виключна, повна. Невиключна ліцензія дає змогу ліцензіару самому використовувати або видавати ліцензію іншим зацікавленим особам. Виключна ліцензія не дає ліцензіару права на використання її в межах певної території та надання ліцензії третім особам. Повна ліцензія передбачає повну відмову ліцензіара від самостійного використання винаходу.

Завдання 3. *Самостійно оберіть текст за фахом обсягом 300 слів, який повинен бути завершеним за змістом. Складіть за цим текстом три види*

плану (питальний, тезовий, називний), анотацію та інформативний реферат. Додайте до контрольної роботи оригінал тексту.

Завдання 4. Укажіть, із яких мов в українську запозичено терміни, наведіть приклади. Чому саме із цих мов узято такі спеціальні слова?

Завдання 5. Відредагуйте речення. Запишіть правильні варіанти.

1. Моя думка співпадає, можливо, случайно з позицією комісії.
2. Слідуючим питанням буде питання про міри, які були прийняті урядом стосовно закупок газу.
3. Так як ця стаття тормозить впровадження нової техніки, прошу її відмінити.
4. Наоборот, мова йде про дуже крупне питання.
5. Ми рахуємо, що прийняті міри являються недостатніми.

Завдання 6. Назвіть переваги й недоліки машинного перекладу.

Завдання 7. Відредагуйте текст.

Матеріально-технічне постачання промислових підприємств направлено на забезпечення скорочення витрат виробництва і створення умов для безперебійного процесу виробництва. Основне завдання матеріальнотехнічного постачання промислового підприємства заключається у своєчасному забезпеченні виробництва сировиною, паливом, полуфабрикатами, основними і допоміжними матеріалами, запчастинами, змінним устаткуванням, у забезпеченні доставки матеріалів на кожне робоче місце, підтримці запасів сировини на оптимальному рівні. Рішенням цих задач займається логістика.

Завдання 8. Що таке пояснювальна записка? Назвіть її основні реквізити й вимоги до оформлення.

Завдання 9. Напишіть автобіографію.

Варіант 6

Завдання 1. Сформулюйте вимоги до тексту анотації (мова, стиль, обсяг, мовні кліше).

Завдання 2. Опрацюйте поданий уривок з наукової статті. «Згорніть» інформацію, подану в уривку, до рівня: а) питального речення; б) називного речення; в) тези; г) стислого конспекту; д) інформативного реферату.

Акцептна форма розрахунків – поширена форма безготівкових розрахунків між постачальником товару і його покупцем, платником. Постачальник виписує рахунок-фактуру і платіжні документи в чотирьох примірниках і здає їх на інкасо у свій банк. Банк постачальника відсилає перші три примірники документів у банк платника, де вони використовуються в такий спосіб: перший примірник залишається в банку, другий – після оплати рахунку повертається в банк постачальника для передання останньому під час видавання йому виписки з розрахункового рахунку, третій – видається платнику. Платіжні вимоги оплачуються за згодою (акцептом) платника. Платник може відмовитися від акцепту вимог постачальника цілком або частково у таких випадках: висунення вимоги за незамовлені товари або за непередбачені договором послуги; відвантаження товару за неналежною адресою; дострокового постачання товару без згоди покупця; недоброякісності, некомплектності товару, його невідповідності стандартам цілком або частково; пред'явлення рахунку на фактично не відвантажений покупцеві товар; переадресування товару під час проходження; арифметичних помилок у рахунку.

Завдання 3. *Самостійно оберіть текст за фахом обсягом 300 слів, який повинен бути завершеним за змістом. Складіть за цим текстом три види плану (питальний, тезовий, називний), анотацію та інформативний реферат. Додайте до контрольної роботи оригінал тексту.*

Завдання 4. *Дайте визначення понять «термінознавство», «термін», «термінологія», «терміносистема».*

Завдання 5. *Відредагуйте речення. Запишіть правильні варіанти.*

1. У засіданні приймали участь представники вишестоящих організацій.
2. Провести слідуючий інструктаж по техніці безпеки у травні цього року.
3. Більше семидесяти відсотків студентів першого курсу успішно здали сесію.
4. Підвести підсумки дискусії про присвоєння наукової ступені поручили голові комісії.
5. Такі перспективи на майбутнє тішать мене.

Завдання 6. *Назвіть вимоги до перекладача (що він повинен знати й уміти, як повинен поводитися).*

Завдання 7. *Відредагуйте текст.*

Малоцінні предмети і предмети бистроізнашиваєміє складають особливу групу. По своєму призначенню вони є знаряддями праці, многоразово використовуються у виробничому процесі, переносючи свою вартість на новостворений продукт. Сюди відноситься змінне устаткування – прокатні валки, засипні апарати, конуса й ін. Витрати змінного устаткування за 2008 рік склали 9 562 тис. грн.

Завдання 8. *Що таке резюме? Назвіть його основні реквізити й вимоги до оформлення.*

Завдання 9. *Напишіть пояснювальну записку про причину відсутності на занятті.*

Варіант 7

Завдання 1. *Охарактеризуйте вимоги до оформлення реферату (стиль, мова, мовні кліше).*

Завдання 2. *Опрацюйте поданий уривок з наукової статті. «Згорніть» інформацію, подану в уривку, до рівня: а) питального речення; б) називного речення; в) тези; г) стислого конспекту; д) інформативного реферату.*

Податок на доходи фізичних осіб (прибутковий податок) – податок, яким оподатковується сума сукупного доходу громадян у грошовому обчисленні за минулий рік. Частково стягується з місячних і поточних доходів у вигляді разових виплат. Прибутковим податком оподатковуються доходи, що перевершують неоподаткований мінімум. Це або прогресивний податок, ставка якого збільшується в міру наростання річного доходу, або пропорційний зі ставкою, що не залежить від доходу.

Завдання 3. *Самостійно оберіть текст за фахом обсягом 300 слів, який повинен бути завершеним за змістом. Складіть за цим текстом три види плану (питальний, тезовий, називний), анотацію та інформативний реферат. Додайте до контрольної роботи оригінал тексту.*

Завдання 4. *Назвіть вимоги до термінів. Коли їх висувають?*

Завдання 5. *Відредагуйте речення. Запишіть правильні варіанти.*

1. На протязі останніх п'яти років наша фірма розпочала продажу у м. Києві різних марок автомобілів зарубіжного та вітчизняного виробництва.

2. Користуючись пригодою, хочемо звернути Вашу увагу на те, що наша фірма пропонує своїм клієнтам саме швидке обслуговування.

3. Директором установи була створена комісія по перевірці каси.

4. Договір був розірваний згідно домовленості обох сторін.
5. На нашому курсі читають семеро професорів.

Завдання 6. *Опишіть способи перекладання безеквівалентної лексики (транслітерування, транскрибування, калькування, описове перекладання).*

Завдання 7. *Відредагуйте текст.*

Матеріальне забезпечення промислового підприємства є видом комерційної діяльності по забезпеченню матеріально-технічними ресурсами процесу виробництва, що здійснюється, як правило, до початку виробництва. Основна ціль матеріально-технічного забезпечення – доведення матеріальних ресурсів до конкретних виробничих підприємств, у заздалегідь призначенне договором місто споживання.

Завдання 8. *Поясніть основні поняття діловодства (документ, реквізит, формуляр, бланк).*

Завдання 9. *Напишіть резюме.*

Варіант 8

Завдання 1. *Назвіть відомості, які розміщуються в бібліографічному описі наукових джерел (книг, статей). Наведіть приклад бібліографічних описів.*

Завдання 2. *Опрацюйте поданий уривок з наукової статті. «Згорніть» інформацію, подану в уривку, до рівня: а) питального речення; б) називного речення; в) тези; г) стислого конспекту; д) інформативного реферату.*

Підрядник – спеціалізована організація, фірма, що виконує будівельномонтажні роботи, споруджуючи об'єкти на підставі договорів підрядів на капітальне будівництво. За підрядним способом будівництва відповідальність за виконання всіх робіт несе організація, яка називається генеральним підрядником і на договірних умовах може залучати для виконання окремих спеціальних будівельно-монтажних робіт і монтажу устаткування інші спеціалізовані будівельні та монтажні організації, так званих субпідрядників. Генеральний підрядник несе відповідальність за весь комплекс робіт, передбачений договором, незалежно від того, виконані вони власними силами чи субпідрядниками. Під час будівництва підприємств «під ключ» генеральний підрядник у деяких випадках бере на себе зобов'язання і щодо придбання устаткування.

Завдання 3. Самостійно оберіть текст за фахом обсягом 300 слів, який повинен бути завершеним за змістом. Складіть за цим текстом три види плану (питальний, тезовий, називний), анотацію та інформативний реферат. Додайте до контрольної роботи оригінал тексту.

Завдання 4. Назвіть способи творення термінів за рахунок використання внутрішніх ресурсів української мови. Наведіть приклади.

Завдання 5. Відредагуйте речення. Запишіть правильні варіанти.

1. Слід порадити колегам бути уважнішими під час виготовлення деталей, що працюють у другу зміну.
2. Ідучи в поїзді, у мене заболів зуб.
3. Головуючий на зборах запропонував обговорити наболівше питання.
4. Одна друга випускників університету працевлаштовані за фахом.
5. Я не вивчив виключення з правил.

Завдання 6. Укажіть, які види словників може застосовувати перекладач для перекладання науково-технічних текстів. Яку інформацію подають ці словники?

Завдання 7. Відредагуйте текст.

Господарські зв'язки по постачанням продукції – невід'ємна частина комерційної діяльності, включаючи економічні, організаційно-правові, фінансові відношення між виготовлювачами і покупцями. Раціональні господарські зв'язки є умовою динамічного розвитку економіки і збалансованості попиту та пропозиції. Господарські зв'язки між партнерами рахуються встановленими при висновку договору (контракту).

Завдання 8. Що таке резюме? Назвіть його основні реквізити й вимоги до оформлення.

Завдання 9. Напишіть заяву про надання матеріальної допомоги за місцем праці.

Варіант 9

Завдання 1. Назвіть структурні частини реферату. Яку інформацію вони містять?

Завдання 2. Опрацюйте поданий уривок з наукової статті. «Згорніть» інформацію, подану в уривку, до рівня: а) питального речення; б) називного речення; в) тези; г) стислого конспекту; д) інформативного реферату.

Податковий тягар – 1) міра, ступінь, рівень економічних обмежень, створюваних відрахуванням засобів на оплату податків, відволіканням їх від інших можливих напрямків використання. Величина податкового тягаря залежить від видів податків і податкових ставок. Кількісно податкове навантаження може бути виражене відношенням загальної суми податкових вилучень за певний період до суми доходів суб'єкта оподаткування за той самий період. Розподіл податкового тягаря між платниками податків спирається на два принципи: а) ув'язування податку з одержуваними за рахунок його благами, наприклад, податок з власників транспортних засобів. Такий підхід дуже обмежений, тому що окремі види державних витрат (скажімо, допомога з безробіття) не можна перекласти на користувачів; б) принцип платоспроможності, відповідно до якого що вищі доходи особи, то більша здатність платити, то більш високим має бути податок, яким оподатковується ця особа; 2) у широкому розумінні слова тягар, що накладається будь-яким платежем.

Завдання 3. Самостійно оберіть текст за фахом обсягом 300 слів, який повинен бути завершеним за змістом. Складіть за цим текстом три види плану (питальний, тезовий, називний), анотацію та інформативний реферат. Додайте до контрольної роботи оригінал тексту.

Завдання 4. Яке ставлення в українському термінознавстві до запозичених термінів? Коли все-таки слід запозичувати такі наукові одиниці?

Завдання 5. Відредагуйте речення. Запишіть правильні варіанти.

1. Члени делегації переглянули виставку в двох діях.
2. Таке відношення працівника до обов'язків нас не влаштовує.
3. Вивчення здібностей людей в колективі являється однією з найбільш важливіших завдань керівника.
4. При авторитарному стилі управління керівником одноособово вирішуються всі питання, не радячись з колективом чи з самими ближчими помічниками.
5. В обговоренні прийняли участь 5 чоловік.

Завдання 6. *Яким чином в українській мові тепер прийнято розмежовувати «дію», «подію», «наслідок дії»? Наведіть приклади.*

Завдання 7. *Відредагуйте текст.*

Для здійснення безготівкових розрахунків між постачальником і покупцем можуть використовуватись також чеки. Чек – це цінний папір, бланки чеків є бланками строгої звітності, тому за їх наявністю повинна здійснюватися контроль. При розрахунках чеками чекодавець дає письмове доручення обслуговуючому його банку про перерахування суми грошей, зазначеної в чеку з його рахунка на рахунок одержувача засобів. У випадку розрахунків чеками прискорюються оплата і поставщик має менший ризик неотримання грошей за продану продукцію. На бланку чека повинні вказуватися: найменування банку і його місцезнаходження; номер особистого рахунка чекодавця; найменування чекодавця; умовний номер банку; граничний розмір суми, на яку може бути виписаний чек.

Завдання 8. *Назвіть правила оформлення основних реквізитів документів (адресат, назва виду документа, заголовок, текст, дата, підпис, печатка).*

Завдання 9. *Напишіть резюме.*

Зразки наукового тексту, видів планів, анотації та інформативного реферату (додаток до завдань №2 і №3)

Стаття:

Значний прогрес у розвитку засобів електронно-обчислювальної техніки, унаслідок якого персональні комп'ютери практично стали необхідним інструментом інженерів, науковців, викладачів, зумовив актуальність розроблення так званих віртуальних вимірювальних приладів, аналоги яких уже існують за кордоном і демонструють величезні переваги перед традиційними приладами. Віртуальність приладів визначається тим, що вони є не промисловими виробами у вигляді постійно наявних об'єктів, а тимчасовими об'єктами, призначеними для розв'язання конкретних задач вимірювань у мехатронних системах. Відмінностями віртуальних вимірювальних приладів від традиційних є універсальність їх і практично необмежений потенціал щодо розширення власних функціональних можливостей, причому без змінення апаратного складу приладів, а тільки за рахунок удосконалення програмного забезпечення.

Комп'ютер стає основним модулем віртуальної вимірювальної апаратури. До нього додають багатофункціональні (спеціалізовані) плати розширення й оснащують необхідним програмним забезпеченням. Такі віртуальні прилади мають більшу універсальність порівняно з промисловими приладами. Методика проведення вимірювального експерименту за допомогою того чи іншого віртуального приладу практично не відрізняється від наявних методик, притаманних відповідним традиційним вимірювальним засобам.

Переваги віртуального приладу: 1) здатність замінити традиційні вимірювальні засоби (осцилографи, вольтметри тощо); 2) розроблена й відтворена на екрані монітора програмним шляхом зовнішня панель приладу може повністю копіювати панель традиційного приладу вимірювань, її можна

корегувати на етапі проектування і в процесі експлуатації; 3) менша вартість приладу, яка складається з вартості двох компонентів: вартості комп'ютера і плати збирання даних, яка є альтернативою наборові складних пристроїв і комплектувальних реального приладу; 4) вища надійність приладу за рахунок відсутності додаткових пристроїв і зв'язків між ними; 5) простота у використанні й обслуговуванні, наявність у програмному забезпеченні системи «підказок»; 6) швидка можливість заміни плати збирання даних; 7) можливість передання інформації в локальній і глобальній мережі тощо. Усе це дає можливість створювати на основі персонального комп'ютера й плати збирання даних безліч різноманітних гнучких вимірювальних систем.

Використанню віртуальних приладів заважають декілька чинників:

а) звичка працювати з приладами, що мають звичайні органи управління й блоки збирання й подання інформації; б) політика фірм, що виробляють традиційну контрольно-вимірювальну апаратуру і сприяють збереженню цієї звички.

Клименко А. М. Віртуальні прилади у вимірювальній лабораторії /

А. М. Клименко, В. В. Стаднік, Ю. І. Скорін // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»: збірник наукових праць. – Серія: Інформатика та моделювання. – Х.: НТУ «ХПІ», 2012. – № 38. – С. 84-92.

Зразки планів до наукової статті:

<i>Питальний план</i>	<i>Тезовий план</i>	<i>Називний план</i>
1. Чому актуальною є проблема розроблення й застосування віртуальних	1. Актуальність розроблення так званих віртуальних вимірювальних приладів зумовлена значним прогресом розвитку засобів обчислювальної техніки,	1. Актуальність проблеми розроблення й застосування віртуальних

вимірювальних приладів?	величезними перевагами їх перед традиційними приладами.	вимірювальних приладів.
2. Що є основним модулем віртуальної вимірювальної апаратури?	2. Основним модулем віртуальної вимірювальної апаратури є комп'ютер.	2. Основний модуль віртуальної вимірювальної апаратури.
3. Які є переваги у віртуальних засобів вимірювання?	3. Переваги віртуального приладу: 1) здатність замінити традиційні вимірювальні засоби; 2) можливість корегування панелі приладу за потреби; 3) менша вартість приладу; 4) вища надійність; 5) простота у використанні й обслуговуванні, наявність програмного забезпечення системи «підказок»; 6) швидка можливість заміни плати збирання даних; 7) можливість передання інформації в локальній і глобальній мережі тощо.	3. Переваги віртуальних засобів вимірювання.
4. Що заважає застосуванню віртуальних приладів?	4. Чинники, що заважають застосуванню віртуальних приладів: а) звичка працювати з приладами, що мають звичайні органи управління й блоки збирання й подання інформації; 2) політика фірм, що виробляють традиційну контрольну-вимірювальну апаратуру і сприяють збереженню цієї звички.	4. Причини завад застосуванню віртуальних приладів.

Зразок анотації:

Клименко А. М. Віртуальні прилади у вимірювальній лабораторії /
 А. М. Клименко, В. В. Стаднік, Ю. І. Скорін // Вісник Національного
 технічного університету «Харківський політехнічний інститут»: збірник

наукових праць. – Серія: Інформатика та моделювання. – Х.: НТУ «ХПІ», 2012. – № 38. – С. 84-92.

У статті розглянуто підходи щодо пошуку альтернативних способів вдосконалення парку засобів вимірювальної техніки шляхом розроблення віртуальних вимірювальних приладів, розширення засобів їх створення та способів застосування, наведено приклад використання віртуальних вимірювальних приладів у навчальному процесі як віртуальної вимірювальної лабораторії.

Для студентів і викладачів вищих технічних навчальних закладів.

Зразок інформативного реферату:

У запропонованій статті (Клименко А. М. Віртуальні прилади у вимірювальній лабораторії / А. М. Клименко, В. В. Стаднік, Ю. І. Скорін // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»: збірник наукових праць. – Серія: Інформатика та моделювання. – Х.: НТУ «ХПІ», 2012. – № 38. – С. 84-92) розглядаються проблеми розроблення й запровадження в діяльність інженерів, науковців і викладачів віртуальних вимірювальних приладів, аналоги яких уже існують за кордоном і демонструють величезні переваги перед традиційними приладами.

Автор звертає увагу читачів на те, що віртуальні прилади є тимчасовими об'єктами, призначеними для розв'язання конкретних задач вимірювань у мехатронних системах. Від традиційних такі прилади різняться тим, що є універсальними і мають практично необмежений потенціал щодо розширення власних функціональних можливостей тільки за рахунок удосконалення програмного забезпечення.

У статті відзначено, що методика проведення вимірювального досліджу за допомогою віртуального приладу практично не відрізняється від наявних методик, притаманних відповідним традиційним вимірювальним засобам.

Автор наголошує на певних перевагах віртуальних засобів вимірювання:

1) здатність замінити традиційні вимірювальні засоби; 2) можливість корегування панелі приладу за потреби; 3) менша вартість приладу; 4) вища надійність; 5) простота у використанні й обслуговуванні, наявність у програмному забезпеченні системи «підказок»; 6) швидка можливість заміни плати збирання даних; 7) можливість передання інформації в локальній і глобальній мережі тощо. На думку науковця, усе це дає можливість створювати на основі персонального комп'ютера й плати збирання даних безліч різноманітних гнучких вимірювальних систем.

Підсумовуючи, автор робить висновок, що використанню віртуальних приладів заважають звичка фахівців працювати з приладами, що мають звичайні органи управління й блоки збирання й подання інформації, а також політика фірм, що виробляють традиційну контрольно-вимірювальну апаратуру і сприяють збереженню цієї звички.